

A DUNA-KÖRÖS-MAROS-TISZA (DKMT) INTERREGIONÁLIS SZAKSZERVEZETI TANÁCS 2024. NOVEMBER 7–8-I WORKSHOPJA ÖSSZEFOGLALÓ

Kétnapos workshopra hívta a szerb-román-magyar határmenti régió (DKMT) munkavállalói érdekképviseleteit a Magyar Szakszervezeti Szövetség. A kecskeméti program célja a korábbi tartós együttműködés újraélesztése volt a vajdasági SSSV és a romániai Fratia szakszervezeteivel. A Friedrich Ebert Stiftung Budapesti Irodájának támogatásával megvalósuló rendezvény első napjának témáját a régió három oldalának munkaerőpiaci, szakszervezeti helyzete, valamint az együttműködés további kereteinek áttekintése adta, másnap pedig a delegációk a Mercedes-Benz kecskeméti üzemében tettek látogatást a Vasas Szakszervezeti Szövetség helyi alapszervezetének meghívására.

Első nap

A DKMT Interregionális Szakszervezeti Tanács ülésének első moduljában a résztvevők két előadó – *Katrin Distler* és *Anna Bernstorf* – prezentációit hallgathatták meg. Mindkét meghívott szakember hosszú tapasztalattal rendelkezik a szociális kérdésekkel összefüggő interregionális együttműködéssel kapcsolatosan. Az előadások által így a DKMT-tagok mélyebb betekintést nyerhettek mind az ilyen kooperációs lehetőségekben rejlő lehetséges fejlődési irányokba, mind az együttműködés esetleges akadályaiiba.

Katrin Distler a Felső-Rajna – Északnyugat-Svájc – Dél-Baden Hármashatár (Dreiländereck) Interregionális Tanács képviselője. E szervezet 1980-as létrejöttével az egyik legrégebbi ilyen régióközi szakszervezeti együttműködés, mely Németország délnyugati (Dél-Baden), Franciaország keleti (Felső-Rajna), illetve Svájc északnyugati (Északnyugat-Svájc) területeit tömöríti.

A prezentáció során bemutatásra került a tárgyalt interregionális tanács története, ezt követően pedig *Katrin* ismertette a tanács működésével (pl. tagság, tisztségviselők összetétele, mandátumok, ülés ciklusok, stb.) kapcsolatos legfontosabb információkat.

Az előadás a „hármashatár-régió” legfontosabb aktuális kihívásainak áttekintésével folytatódott. Itt összességében megállapítható, hogy az említett témák a csoportos létszámcsökkentések egyes problémáitól kezdve a munka- és életkörülmények speciális aspektusain keresztül a határokon átívelő képzések által felvetett bizonyos nehézségekig igen tág spektrumot ölelnek fel.

Az előadás hátralévő részében az előadó átfogó jelleggel bemutatta az interregionális tanács által végzett tevékenységtípusokat (pl. elemzések, közös demonstrációk), ezt követően pedig a régióközi nemzetközi együttműködés egyéb lehetőségeiről (pl. EURES) volt szó. A prezentáció

bizonyos statisztikai adatok („sarokszámok”) ismertetését, és a COVID-időszak tapasztalatainak kifejtését követően végül egy, a mobil munkavállalók számára készült tájékoztató anyag¹ bemutatásával zárult.

A workshop második előadója *Anna Bernstorf* az Elbe-Neisse Interregionális Szakszervezeti Tanács (Interregionaler Gewerkschaftsrat Elbe-Neiße) határmenti együttműködéssel és külső kommunikációval (sajtó, közönségkapcsolatok, közösségi média) foglalkozó képviselője. Ezen régióközi együttműködés Németországot, Csehországot és Lengyelországot érinti.

Anna az általános tudnivalókat követően ismertette az 1993-ban alapított szervezet történetét, továbbá megosztott annak működésével (delegáltak száma, tagság, stb.) kapcsolatos egyes információkat is. E téren kiemelendő, hogy ezen interregionális együttműködés kezdeti szakaszában jelentős és intenzív harmonizációra volt szükség, mivel Lengyelországban és Csehországban – Németországhoz képest – jelentős strukturális eltérések mutatkoztak a szakszervezeti szerveződés és érdekérvényesítés terén.

Az előadás következő részében ismertetésre kerültek a szervezet története során feltárt főbb kérdés- és problémakörök (szektorális együttműködés, diszkriminatív munkáltatói gyakorlatok, különleges gazdasági övezetek, Amazon-ügy). Itt az előadó konkrét eseteken keresztül mutatta be a régióközi szociális együttműködés során hatékonyan alkalmazható eszközöket (pl. tapasztalatok megosztása információs aszimmetria csökkentésére, közös demonstráció).

A prezentáció során kiemelt figyelmet kaptak a munkavállalói tájékozottság növelését célzó projektek. Ennek keretében említésre került egy speciális információs platform, továbbá egy – kifejezetten a külföldi munkavállalók számára létrehozott – tanácsadó szervezet is.

Az előadás végén *Anna* ismertette az interregionális együttműködés aktuális kihívásainak főbb forrásait (pl. negatív demográfiai helyzet, jogi környezet változása és antidemokratikus tendenciák).

Az első blokkot a résztvevők előadásokhoz fűzött megjegyzései, valamint feltett kérdései és az előadók válaszai zárták.

Az első nap második blokkjában során a DKMT Interregionális Szakszervezeti Tanács képviselői bemutatták az általuk kitöltött munkaerőpiaci kérdőíveket.

Magyarország

A magyar munkaerőpiaci helyzet ismertetése során a bérminimumokkal összefüggésben elhangzott, hogy a hazai szakszervezetek többsége **a minimálbér mellett a garantált bérminimum intézményét is szeretné megőrizni**. A munkavállalói érdekképviseleti szervezetek elsősorban a **minimálbért kívánják növelni**, hangsúlyozzák azonban: mindezt

¹Legfrissebb változat: https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/file/2022-11/ETUC_MOBILEGUIDE_EN.pdf.

úgy szükséges végrehajtani, hogy ez **ne járjon azzal a következménnyel, hogy a munkavállalók aránytalanul nagy hányada minimálbéren legyen foglalkoztatva** (a felmérésben feltüntetett bérminimumok a tervek szerint kb. 12 %-kal fognak növekedni évente). Jelenleg a minimálbér és a garantált bérminimum a magyarországi munkavállalók kb. ¼-ét érinti. Közülük 80% a garantált bérminimum szintjén, 20% pedig minimálbéren van foglalkoztatva.

A Magyarországon dolgozó harmadik országbeli munkavállalók (vendégmunkások) számában a 2024-es évben 50 %-os növekedés tapasztalható. **Egyre több – főleg kelet-ázsiai – vendégmunkás érkezik hazánkba**, magyarországi foglalkoztatásuk alapját elsősorban bilaterális megállapodások képezik (ld. pl. Fülöp-szigetek, Mongólia, India, Kína). A más kultúrából érkező vendégmunkások tömeges megjelenése **jelentős konfliktusokhoz vezet**, mivel alacsonyabb igényeik vannak mind a bérezés, mind a munkakörülmények kapcsán. A helyzetet munkáltatói szinten tovább súlyosbítja, hogy egyes cégek gyakran „többletszolgáltatásokat” adnak e vendégmunkásoknak (pl. munkába buszoztatás, „imaszünet”, szállás, stb.).

Szerbia

A szerb felszólalók a saját munkaerőpiaci helyzetükkel összefüggésben a minimálbér-szabályozás elégtelenségére hívták fel a figyelmet, különösen a **minimálbér megállapítására irányuló folyamat időbeliségét bírálva**. Szerbiában ugyanis a minimálbérről **májusi béradatok alapján augusztustól kezdődően tárgyalnak**, majd az így megállapított **minimálbér a következő januártól lesz hatályos**. Ennek folyamányaként **rendkívül alacsony összegek** kerülnek meghatározásra, amelyek mindössze az alapvető létfenntartást biztosítják.

A **bérek eloszlását** tekintve Szerbiában igen **magas „szórást”** tapasztalunk: rendkívül nagy a különbség a legmagasabb és a legalacsonyabb bérek között.

A **munkaerő-mobilitás** Szerbiában is **kétirányú**: egyrészt a **képzett szerb munkaerő EU-ba** történő elvándorlása, másrészt **harmadik országbeliek** (törökök, pakisztániak, stb.) tömeges **beáramlása** tapasztalható. A szerbek által e téma kapcsán leírt kép szerint a harmadik országbeli munkavállalók rendkívül nagy aránya **„lerontja” a megfelelő minimálbér-szabályozás lehetőségét**, mivel az érintett réteg foglalkoztatása lényegesen alacsonyabb bérszinten történik.

További probléma, hogy a harmadik országbeli munkavállalóknak jellemzően nincsen semmilyen munkavállalói védettsége, mivel sokszor **illegálisan dolgoznak**. E helyzetet konzerválja, hogy az érintetteknek **nem áll rendelkezésre olyan információs platform/tanácsadás**, ahol saját nyelvükön kaphatnának megfelelő tájékoztatást a jogaikról.

A **kollektív szerződéses lefedettség**gel kapcsolatosan a szerbek az **általánosan gyenge szakszervezeti érdekérvényesítési képességre** hívják fel a figyelmet: a munkavállalói

érdekképviselők jellemzően nincsenek olyan helyzetben, hogy rászoríthassák a munkáltatókat kollektív szerződések megkötésére.

Aktuális, Szerbia sajátos földrajzi-történelmi helyzetéből adódó problémaként említették a képviselők, hogy a **hatékony szociális párbeszéd kialakulását jelenleg az EU-s csatlakozás egyes elvárásai akadályozzák.**

Románia

A román résztvevők elsősorban a **közszféra szakszervezeteit képviselik**, így nekik mindenekelőtt a kormánnyal kell tárgyalni a bérek kapcsán. Romániában a versenyszektorban a kollektív szerződések egyébként nem túl elterjedtek.

Romániában is **megfigyelhető a harmadik országbeli munkaerő beáramlása**, és itt is nagyon **hasonló jelenségeket** tapasztalhatunk (alacsony bérigény, alacsonyabb igények a munkakörülmények kapcsán, stb.). Ezzel egyidejűleg – hasonlóan a másik két országhoz – nagy **problémát jelent a szakképzett román munkaerő kiáramlása.**

Diszkusszió

Az ülés utolsó „napirendi pontján” a résztvevők kötetlenebb egyeztetést folytattak, amelynek során egyrészt bizonyos határon átnyúló konkrét problémákat tárgyaltak, másrészt egyes olyan jelenségeket azonosítottak, amelyek mindhárom országban megjelennek. Ezen túl itt hangzottak el a későbbi együttműködési lehetőségekre vonatkozó javaslatok is.

Határon átnyúló konkrét problémák

A szerb oldal jelezte: vannak **olyan szerbek, akik szezonális jelleggel – „feketén” – dolgoznak** Magyarországon, illetve Romániában. E munkavállalók teljesen elveszítik a kapcsolatukat a szakszervezetekkel. Mindezzel összefüggésben a szerb javaslat szerint szükséges volna **feltérképezni, hogy pontosan kik, hányan, milyen szektorokban dolgoznak** ily módon szomszédos országokban. A magyar képviselők ennek kapcsán külön javaslatot tettek, amelynek lényege, hogy **a DKMT ösztönözhetné, hogy a régióban jelen lévő szektorális szakszervezeteket összekapcsolják** (az érintett régiókban ugyanazon ágazatok a legjelentősebbek). Ezen túl a magyar fél szerint **fel lehetne térképezni azt is, hogy melyek azok a vállalatok, amelyek a régióban mindhárom országban jelen vannak.** Ezt követően **az azonosított vállalatoknál működő munkavállalói érdekképviselői szervezeteket** hasznos volna **összekapcsolni** („egységes nemzetközi-interregionális fellépés”).

A szerb oldal általánosságban is fontosnak tartja, hogy **megfelelő jogi segítségben részesüljenek azok a szerb munkavállalók, akik Magyarországra, Romániában járnak dolgozni.** A magyar fél ezzel összefüggésben megjegyzi: bár valójában nagyon hasznos lenne egy tanácsadó szolgálat kialakítása, ugyanakkor a **szükséges humán erőforrás nem áll rendelkezésre.**

Közös jelenségek

A szerb képviselők vetették fel, a magyar és a román delegációk pedig megerősítették, hogy mindhárom országot érinti a **nemek közötti egyenlőtlen bérezés** problémája. Ezzel összefüggésben a **magyar javaslat a tagszervezetek nőtagozatai és ifjúsági tagozatai közötti kapcsolatfelvételre, továbbá az együttműködés elmélyítésére** irányul.

Egyértelműen mindhárom államban tapasztalható a **harmadik országbeli munkaerő jelentős beáramlása**, és az ebből származó mikro- és makroszintű nehézségek és konfliktusok (ld. fentebb).

Jövőbeli együttműködés

Az elhangzottak alapján a **közeljövőben** először egy **rövid, online egyeztetésre** kerülhet sor, amely során a résztvevők megbeszélik további együttműködés kereteit.

Második nap

A workshop második napján a Mercedes-Benz kecskeméti telephelyén vettek részt a delegáltak a Vasas Szakszervezeti Szövetség helyi alapszervezetének előadásán, valamint vezetett üzemlátogatáson. A programhoz a régió más MASZSZ-alapszervezetei is csatlakoztak.

Szlávik István titkár röviden bemutatta a kecskeméti üzem, illetve az ahhoz kapcsolódó szakszervezeti szervezés másfél évtizedének legfontosabb mérföldköveit, a szakszervezet sikereit és kudarcait, illetve szót ejtett az aktuális kihívásokról és a kollektív tárgyalások alakulásáról. Ugyan a munkáltató képviselői hivatalosan nem képviseltették magukat az egyeztetésen, azt követően lehetőség nyílt az üzem berendezéseinek megtekintésére, a gyáregységek bejárására.

A rendezvény közös csoportképek készítésével zárult.